

maakt". Het Fochtelo-veen is een „boomloos vacuum tussen het Friese dorp Appelscha en het Drentse Veenhuizen".

Tot slot nog een grap; of wat moet het anders wel zijn?!

Luister: „het toeristenbezoek" — 't is in de omgeving van Appelscha! — „draagt natuurlijk bij tot de jonge welvaart, maar een andere soort van gasten is den nieuwen kolonisten veel minder welkom; dat zijn de z.g.n. „kiesjeskorels", gelegenheidskramers met allerlei prullige koopwaar, en voor deze bezoekers zijn dan de waarschuwingen bedoeld die men bij de meeste huizen kan lezen: „Tink om de houn"'''.

Ach wat aardig; konden we er de gelegenheidsschrijvers, die over ons Friese landschap komen schrijven, nu ook maar mee buiten onze grenzen houden!

Drachten.

D. DIJKSTRA.

Bovenstaand artikel vinden wij in het tijdschrift „De Natuur in", een lokaal orgaan van een club van oud-leerlingen van een Kweekschool voor Onderwijzers.

Inderdaad Mr. van Balen maakt het wel een beetje bont, maar wij willen hopen, dat hij het niet zoo kwaad bedoelt. Bij het constateeren van tegenstellingen komt men licht tot overdrijving.

Maar ik wil toch nog eens met klem vaststellen dat er geen tegenstelling bestaat tusschen cultuur en natuurbescherming en dat woeste gronden voor ons welbehagen en onze welvaart minstens van even groot belang zijn als het allerbeste, wat de ontginningen ons kunnen opleveren aan „productief terrein".

Landbouw, boschbouw, tuinbouw, veeteelt, visscherij hebben de allergrootste verplichtingen aan de wetenschap, in het bijzonder aan de biologie en de geologie. Wat zou er van terecht komen, indien de geleerden niet onophoudelijk en onverdroten de levensgeheimen naspeurden en ons trouw op de hoogte hielden omtrent erfelijkheid en rassenteelt, omtrent de relaties van plant en dier tot hun omgeving, omtrent al het wonderlijk gebeuren in de „teeltlaag", de bovenste anderhalve meter, de bovenste decimeter van het aardoppervlak, omtrent de ziekten en beschadigingen der gewassen en van het gedierte, om slechts enkele dingen te noemen.

Zonder overdrijving kan men beweren dat de Landbouw, Veeteelt enz. tegenwoordig alleen kunnen bestaan bij de gratie van de biologen en de geologen.

En waar komen die biologen en geologen vandaan? Wel, die „ontkiemen" meeren-deels op de „woeste gronden". Dit is geen kinderachtig propagandistisch of polemisch bedenkselfte, maar de nuchtere waarheid.

Maak maar eens een lijst van onze tegenwoordige professoren in de biologie en de geologie, hun assistenten, directeuren en werkers aan landbouwproefstations hier te lande en in Oost- en West-Indië en ge zult daaronder dozijnen aantreffen, die in hun jeugd in De Levende Natuur vertelden van hun bedrijvigheid in duin en strand, in de plassen, op de heiden, langs de beken, op alle plaatsen in Nederland, waar zij hun levensdrift en weetgierigheid konden verzadigen aan de wilde flora, de wilde fauna, het vrije landschap.

En bekijkt ge de lijst nog eens, dan zult ge er de namen vinden van hen, die onbe-

rekenbare voordeelen hebben verschaft niet alleen aan de bedrijven hier te lande, maar ook in Oost en West.

Nog altijd ontkiemen er van die biologen en geologen op onze woeste gronden. Ik heb reeds verscheidene jaargangen zien gedijen en heb altijd groote vreugde aan het jongste product, de keurbende van de N. J. N.

Doch er is nog meer. Ook in hun volwassen staat kunnen de biologen en de geologen de woeste gronden niet missen. Op het Internationaal Botanisch congres in Amsterdam in 1936 hebben geleerden van de heele wereld erkend, dat zij met laboratoriumwerk alleen niet klaar kunnen komen, maar dat zij volstrekt noodig hebben de bestudeering van het leven in de vrije natuur en wel in de eerste plaats de levensvormen in hun natuurlijke omgeving, d. w. z. de wilde flora en de wilde fauna op de woeste gronden.

Alleen hierom zou het van wijs beleid getuigen, indien de Regeering zich toeleegde op het behoud van woeste gronden en wat bezadigdheid betrachtte in het wegontginnen van wat ons nog aan woeste gronden is overgebleven.

Doch er is nog meer. Wat ik daareven schreef over levensdrift en weetgierigheid geldt natuurlijk niet alleen voor de jongelui, die later biologen en geologen zullen worden, maar voor iedereen, voor jong en oud, voor allen, die geleerd hebben zich te verheugen aan onze Nederlandsche natuur, onze vogels, onze bloemen, ons klein gedierte, ons landschap, dat op alle dagen van het jaar ons boeien kan door zijn rijkdom en schoonheid.

Ongelukkig loopen er nog duizenden rond buiten besef van deze groote schatten, die toch zoo gemakkelijk te verwerven zijn. Laat men toch bedenken, dat in de toekomst het vraagstuk van een waardig gebruik van den vrijen tijd al dringender een oplossing vergt. Ook in dit opzicht hebben woeste gronden van behoorlijke uitgestrektheid de grootste waarde.

Dit alles vermindert in geen deele onze waardeering voor het cultuurlandschap. Daarvan heb ik dikwijls genoeg getuigd. En waar en wanneer is dat cultuurlandschap nu op zijn mooist? Overal en altijd waar de „oorspronkelijke” natuur als een korreltje zout zich daar eventjes in dringt.

Moeten dan die gronden verder niet meer worden ontgonnen? O neen, het kan gerust nog eenige tienduizenden hektaren lijden. Maar allereerst dienen we uit te maken, wat ongestoord moet blijven.

De biologen en de geologen moeten dat nog maar eens heel goed bekijken en dan moeten de algemeene natuurbeschermers ook een woordje mee spreken. Wij kunnen ons niet tevreden stellen met overschotjes en afval, met terreinen, waarvan de ontginning te moeilijk, te kostbaar, te onnut zou zijn. Neen, de woeste gronden, die wij begeeren, zijn dikwijls nog al dankbare objecten voor ontwatering en ontginning. Hun wetenschappelijke waarde moet den doorslag geven.

Wie zal dat betalen? Natuurlijk de Staat der Nederlanden en wel als onderdeel van een algemeen groots opgezet ontginningsplan voor het heele land. We denken hierbij niet alleen aan de heiden en hooge venen, maar ook aan de plassen en moerassen van

het lage land. De Staat heeft al goeden wil betoond door de stichting van Natuurmonumenten in de gebieden van het Staatsboschbeheer, behoeft dus in die richting nog slechts enkele schreden voorwaarts te doen.

Maar het spreekt vanzelf, dat in afwachting van deze goede dingen *alle* organisaties voor natuurbescherming klaar moeten staan om in geval van nood *dadelijk* op te treden. Laat ieder onzer het zijne doen, om ze daartoe in staat te stellen. Zij zijn, helaas, lang niet sterk genoeg.

JAC. P. THIJSSE.

VOORJAAR IN DE LUCHT....

Staat achter, o nijdig geweld van den winter; uw rijk heeft een einde, in de boomen begint er weer hope te rijzen, weer hulpe aan ons leed.

(GEZELLE).

Nu Maart zijn intrede heeft gedaan, begint er langzamerhand toch werkelijk al iets van voorjaar in de lucht te komen en ofschoon de gure winden ons om de ooren waaien en de zware regen- en hagelbuiën het vrije veld tot een onherbergzaam oord maken, toch is er in de Natuur een onbestemd iets, dat ons aankondigt: er is wat op til, er gaat wat gebeuren!!

Bij het eerste krieken van den ochtend, als de zon als een purperroode bol boven den horizon uitrijst en een getemperd licht over het slapende dorp valt, zingt in den top van een berk de zanglijster. Zijn lied, vol jonge kracht en sprankelende levenslust galmt over de aarde als een heerlijke zegenbrengende roep en de natuurvriend gooit de ramen open, luistert vol aandacht naar het melodieuze gefluit en met den kijker ziet hij naar het hijgende keeltje, waar met trillend geweld, dit bewonderenswaardig klankvolume wordt voortgebracht!

Het lied is vol variatie en rijk aan nabootsing van geluiden van andere vogels. Nu eens meen je een wulp te hooren jodelen, dan weer roept de grutto in je tuin; het gefluit van de wielewaal kan de zanglijster even goed imiteeren als het gekwetter van de spreeuw op de nok van het dak.

Maar wat het ook zij, dat deze veelzijdige muzikant ons laat hooren, in ieder geval moeten we het beschouwen als een hymne aan het openbloeiende jaar, als een symptoon van het blijde en het vreugdige van de nieuwe lente, die aanbreekt met onweerstaanbaar geweld van krachten.

En als het lied van den zanglijster over de aarde zweeft in het vroege morgenuur, dan wekt het mensch en dier en in alle hoeken en gaten komt leven en beweging. Het winterkoninkje kruipt uit zijn schuilplaats van den nacht te voorschijn en met luid getinkel van toontjes en klanken schalt zijn liedje langs wallen en slootkanten. En daarbij wipt het kordate vogeltje maar steeds van tak op tak, vol leven en bewegen, vol ongebreidelde vreugde om het leven. Het roodborstje is al even tevreden en het